

entuzjaści edukacji

**Czy samoocena szkolna jest skutkiem
czy przyczyną osiągnięć szkolnych?
Oceny i informacje zwrotne od
nauczycieli jako narzędzia
wzmacniania samooceny uczniów**

Paweł Grygiel, Jolanta Pisarek

Warszawa 28-29.11.2014

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE *entuzjaści
edukacji*

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

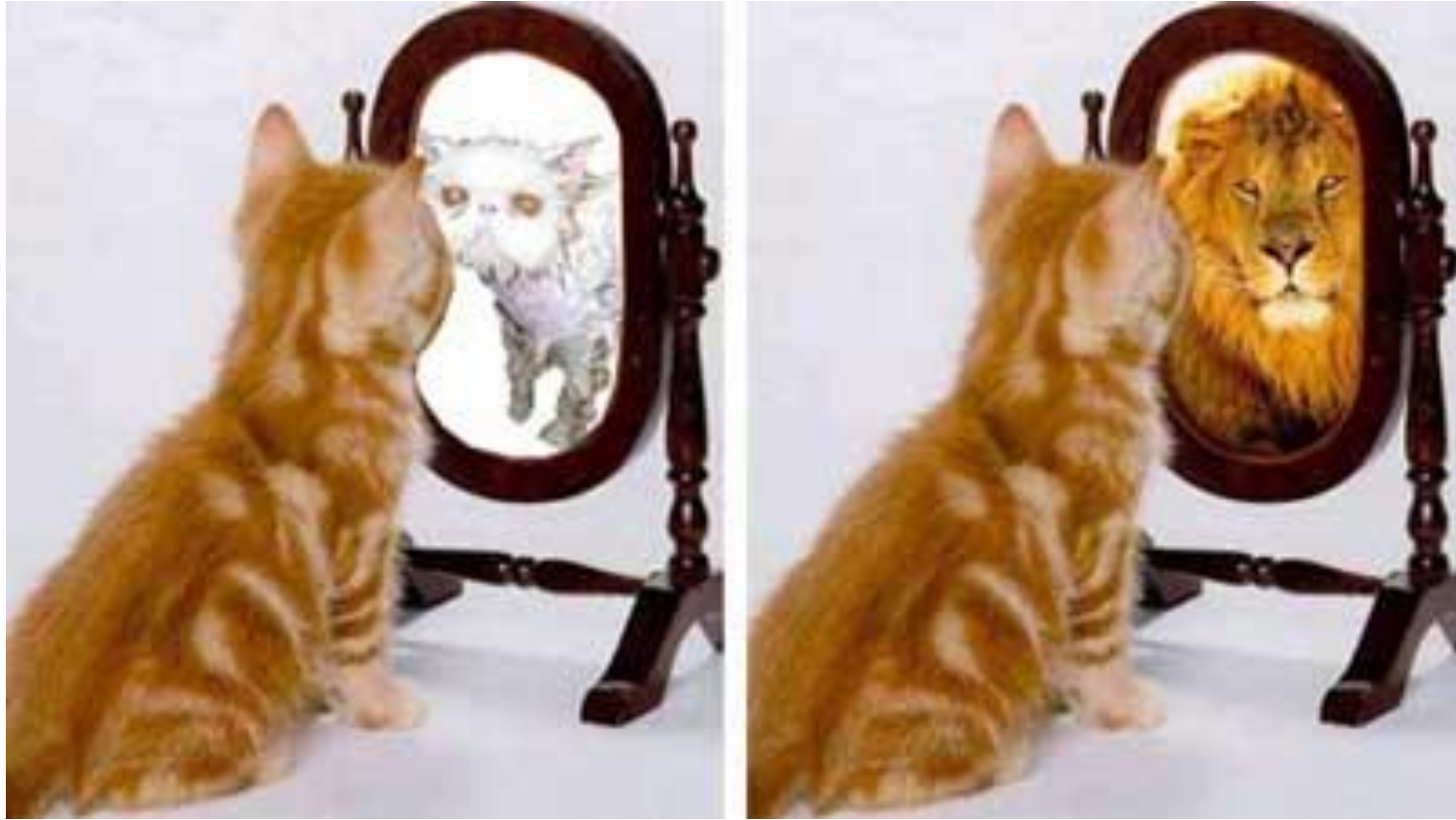

Samocena ogólna

całościowa ocena siebie

subiektywne oszacowanie własnej wartości kształtowane na podstawie cech biologicznych, poznawczych i społecznych

Źródło: <http://nabeelafsar.files.wordpress.com/2014/05/catandmirror111.jpg?w=750>

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

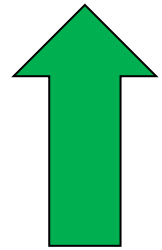
IBE

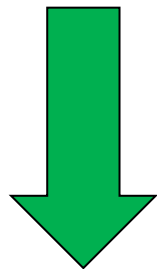
entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

Osoby z wysoką samooceną opisują siebie jako posiadające wiele wartościowych cech, doceniają to kim są i nie odczuwają potrzeby zamiany z kimś innym

Osoby z niską samooceną mają generalnie niekorzystną opinię na swój temat, często porównują się z innymi, co zazwyczaj kończy się stawianiem siebie w gorszym świetle

Samocena jest uwarunkowana genetycznie, ale za jej kształt odpowiada przede wszystkim **ŚRODOWISKO**

Grunt to

wysoka samocena i świadomość własnych zalet

Źródło: demotywatory.pl

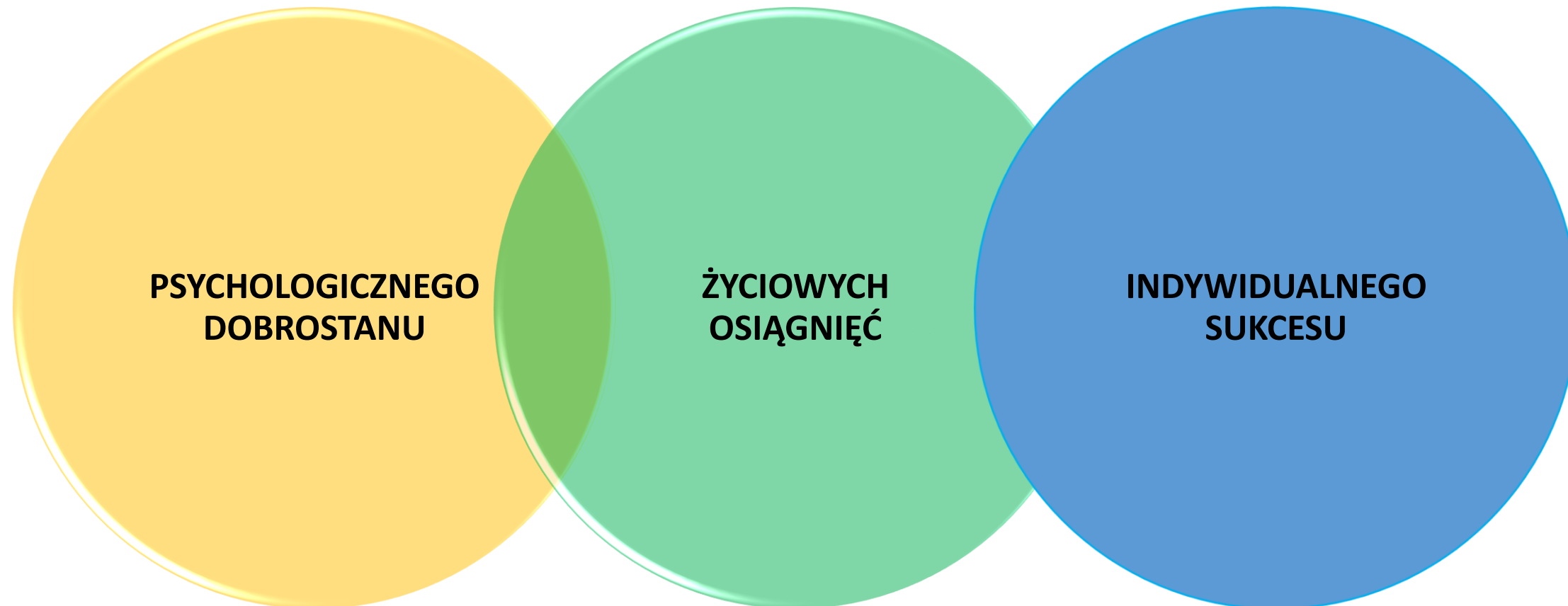
KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Samocena jest jednym z ważniejszych czynników

Samocena ogólna

- wysoka samoocena jest silnie związana z poczuciem szczęścia
- niska samoocena w pewnych okolicznościach może prowadzić do depresji

KORZYŚĆ 1

GENEROWANIE POZYTYWNYCH UCZUĆ

w obliczu porażki lub stresu osoby z wysoką samooceną funkcjonują lepiej, potrafią dłużej wytrwać w zadaniu, są bardziej odporne na porażki

KORZYŚĆ 2

WIĘKSZA INICJATYWA

osoby z wysoką samooceną są bardziej predestynowane do prospołecznych zachowań, często inicjują relacje i interakcje, są głosem „grupy”, podejmują wyzwania i są bardziej skłonne do eksperymentowania

Samooceńa ogólna nie wpływa bezpośrednio na szkolne osiągnięcia. Jej wpływ na osiągnięcia jest zapośredniczony przez samoocenę szkolną.

Wysoka samoocena nie jest w stanie ochronić młodych ludzi przed sięganiem po środki psychoaktywne, przedwczesnymi kontaktami seksualnymi, czy agresywnymi zachowaniami. Często sprzyja ryzykownym zachowaniom, ale redukuje ryzyko bulimii u młodych dziewcząt.

Źródło: http://www.thepersonalistproject.org/comments/oh_no_not_again_lets_talk_about_self-esteem

- osoby z wysoką samoocena często są przekonane o tym, że są mądrzejsze, bardziej popularne i atrakcyjne dla innych (często te przekonania są iluzoryczne)
- wysoka samoocena może uniemożliwiać przyjmowanie informacji zwrotnych pochodzących z otoczenia
- ryzyko zachowań antyspołecznych
- narcyzm
- silne mechanizmy obronne

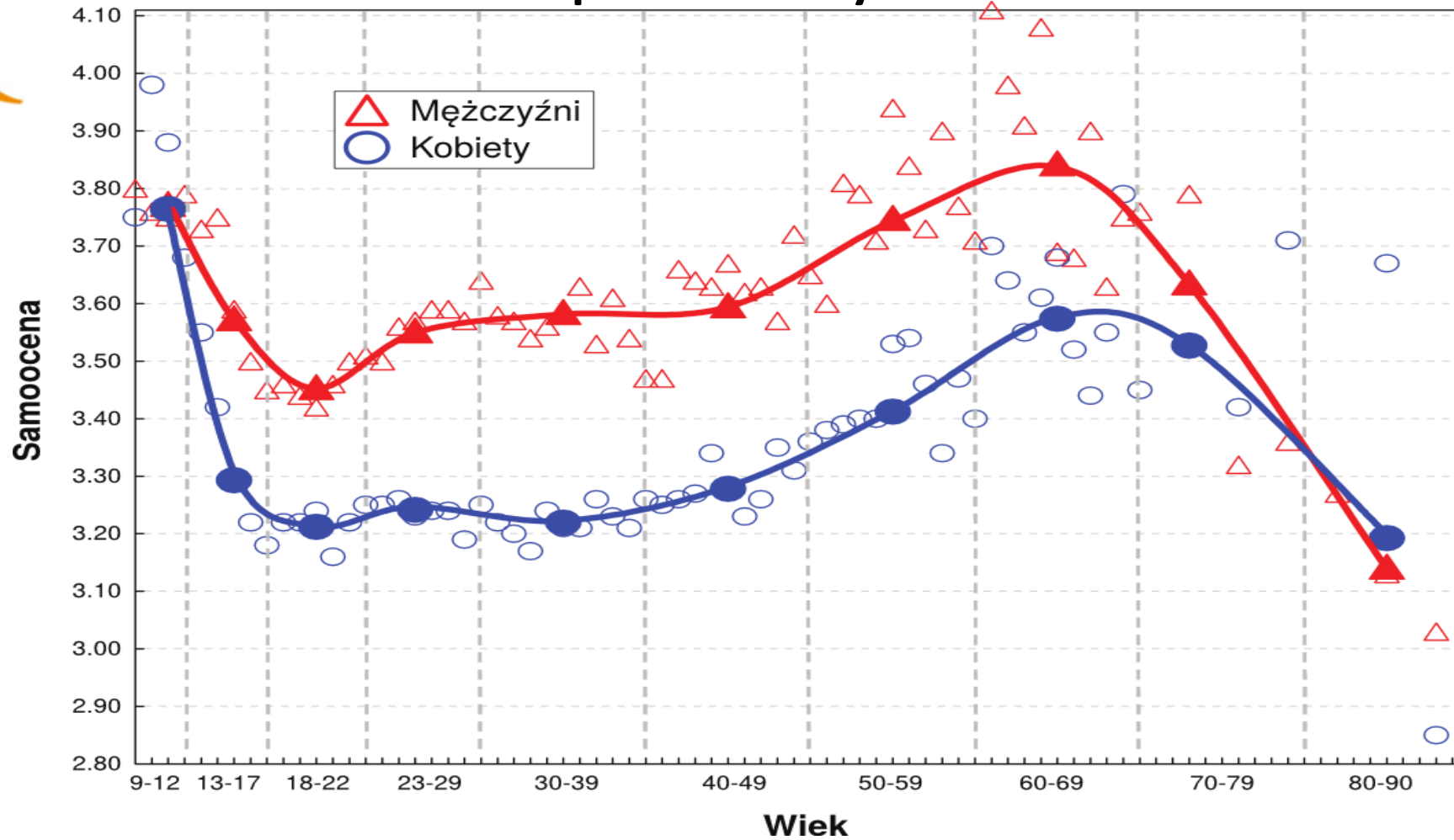

Generalnie **wysoka samoocena jest postrzegana jako bardziej pożądana**, ponieważ:

- ✓ pomaga ludziom stawiać sobie wyższe cele
- ✓ sprzyja eksperymentowaniu i podejmowaniu nowych wyzwań
- ✓ pozwala dłużej wytrwać w trudnym zadaniu
- ✓ pozwala zastosować odpowiednią strategię

Średni poziom samooceny ogólnej wśród kobiet i mężczyzn na przestrzeni życia

Źródło: "Global Self-Esteem Across the Lifespan," R.W. Robins, K.H. Trzesniewski, J.L. Tracy, S.D. Gosling, i J. Potter, 2002, Psychology and Aging, 17

Rozwój koncepcji zdolności w kształtowaniu się samooceny w dzieciństwie

Przedszkole	7-8 r.ż.	10-12 r.ż.
Definicje i natura zdolności		
Dziedziny są pomieszane	Zdolności są powiązane z konkretnym obszarem	Zdolności są odróżniane od pozostałych właściwości
Zdolności zdają się nie wpływać na wykonanie zadania	Zdolności bardziej stabilne, zaczynają wpływać na wykonanie zadania	Zdolności są względnie stabilne i wpływają na wykonanie zadania
Wpływ szkolnych osiągnięć		
Nie wpływają na oszacowanie zdolności	Wpływają na oszacowanie zdolności, ale nie na motywację	Wpływają na oszacowanie zdolności i na motywację
Społeczne porównania		
Małe zainteresowanie, słaby wpływ	Wysokie zainteresowanie, wpływ na ocenę swoich zdolności	Silny wpływ na ocenę siebie i motywację
Ocena własnych zdolności		
Wysoka i nieadekwatna	Niższa i bardziej trafna, zaczyna wpływać na oczekiwania	Trafna, ale często niedoszacowywana; duży wpływ na motywację
Relacja z innymi przekonaniem i motywacją		
Nie są powiązane z innymi motywacyjnymi przekonaniem i mają niski wpływ na motywację	→	Łączą się z innymi motywacyjnymi przekonaniem i mają duży wpływ na motywację

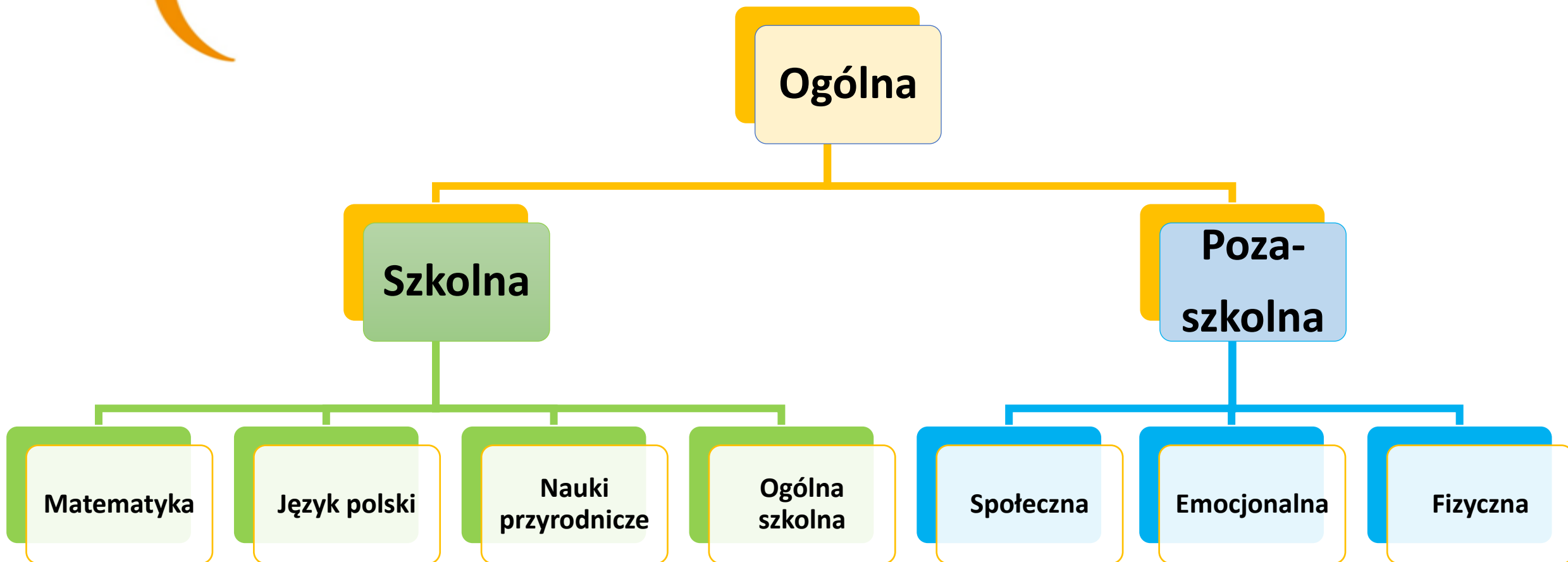
Zmiana obrazu siebie z bardziej pozytywnego na bardziej krytyczny

- dzieci coraz bardziej reagują na informację zwrotną związaną z wykonywanym działaniem/zadaniem
- definicja zdolności zmienia się (z bardziej spersonalizowanej do normatywnej)
- dzieci zaczynają wierzyć, że zdolności są stałe
- dzieci doświadczają wzrostu umiejętności w zakresie rozumowania
- myślenie dzieci staje się coraz mniej życzeniowe

Samocena - konstrukt wielowymiarowy i hierarchiczny

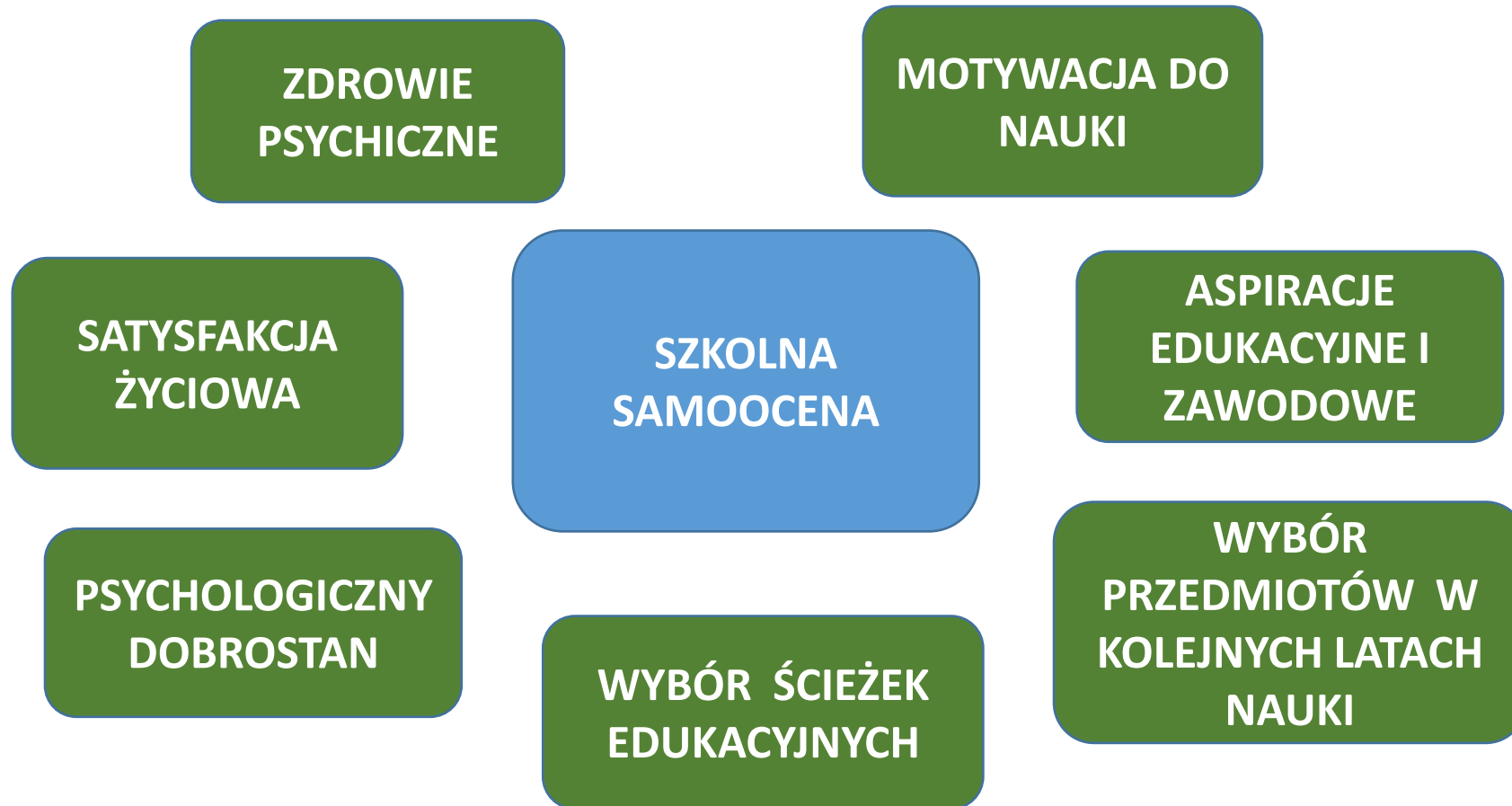

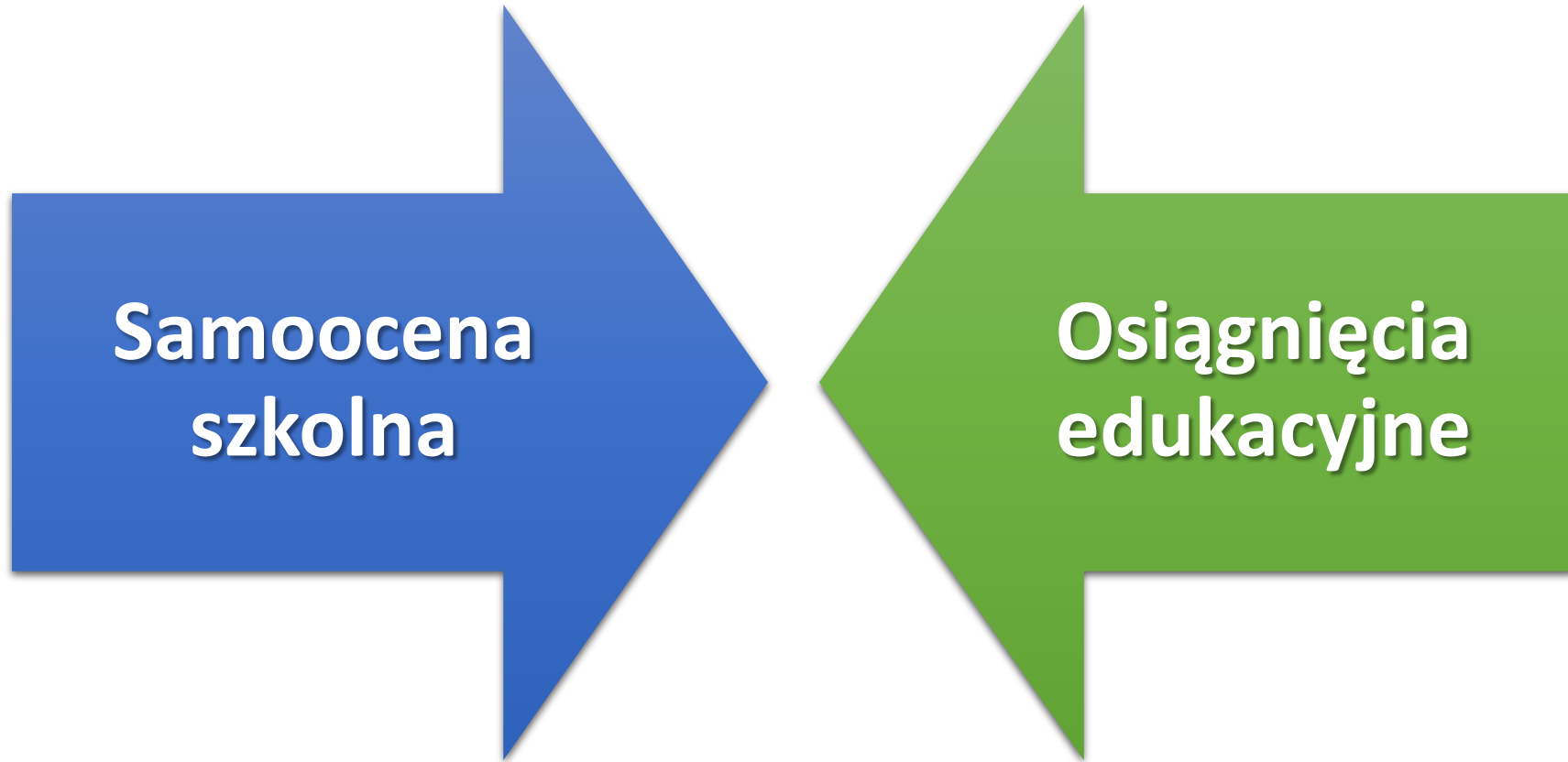
Samooceana szkolna

uczniowska percepcja własnych zdolności i kompetencji, tworzona w oparciu o indywidualne doświadczenie i interakcje z otoczeniem

Samocena szkolna

(np. Falchikov & Boud, 1989; Hansford & Hattie, 1982; Mabe & West, 1982; Zell & Krizan, 2014)

Pytanie:

Samooocena

?

Osiągnięcia

Model samooceny:

Samooocena

Osiągnięcia

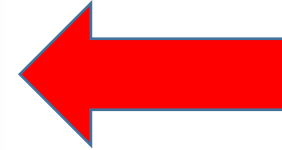
Self-enhancement model (Calsyn & Kenny, 1977)

Model wpływu osiągnięć:

Samocena

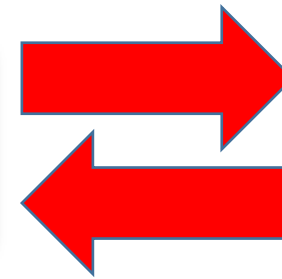

Osiągnięcia

Skill development model (Calsyn & Kenny, 1977)

Model wpływów wzajemnych:

Samocena

Osiągnięcia

Reciprocal effects model (Marsh & Craven, 2006)

Przyczynowość

Zmiana zjawiska X powoduje zmianę zjawiska Y

Analiza przyczynowości wymaga nie tylko występowania:

- Statystycznie istotnego związku między X a Y
- Teoretycznych podstaw, że X wpływa na Y

ale **także:**

- Odpowiedniego porządku czasowego:

Przyczyna musi występować przed efektem

Porządek czasu może być **testowany** ale wymaga specyficznego sposobu zebrania danych.

Eksperyment

Dane przekrojowe = pojedynczy punkt w czasie

Dane podłużne = **wiele punktów w czasie**

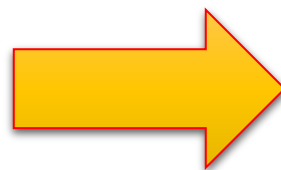

Badania **przekrojowe**:

- dla określenia **różnic** związanych z nauką w kolejnych klasach

Różne osoby z kolejnych
klas szkolnych badane są
w jednym czasie

Uczniowie klas **trzecich**

Rok badania:
2010

Uczniowie klas **piątych**

Rok badania:
2010

Uczniowie klas **szóstych**

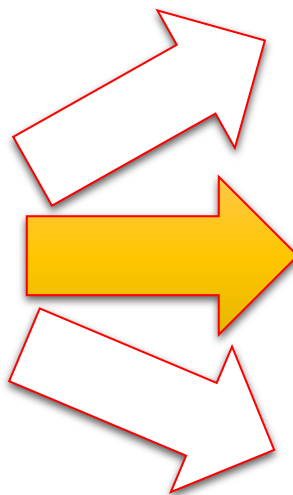
Rok badania:
2010

Badania **podłużne**:

- dla określenia **zmian** związanych z nauką w kolejnych klasach

Te same osoby badane są
w kolejnych klasach
szkolnych

Badanie w klasach
trzecich

Rok badania:
2010

Badanie w klasach
piątych

Rok badania:
2012

Badanie w klasach
szóstych

Rok badania:
2013

Badanie szkolnych uwarunkowań efektywności kształcenia (SUEK)

Cel: identyfikacja kluczowych czynników warunkujących efektywność kształcenia w szkołach podstawowych.

Badanie SUEK to badanie podłużne o charakterze ilościowym, prowadzone na reprezentatywnej, ogólnopolskiej próbie szkół podstawowych.

<http://eduentuzjasci.pl/suek>

Badanie SUEK

- Aktualności
- O badaniu
- Metodologia
- Narzędzia badawcze
- Bazy danych
- Publikacje
- Materiały do pobrania
- Dla szkół
- Obserwacje

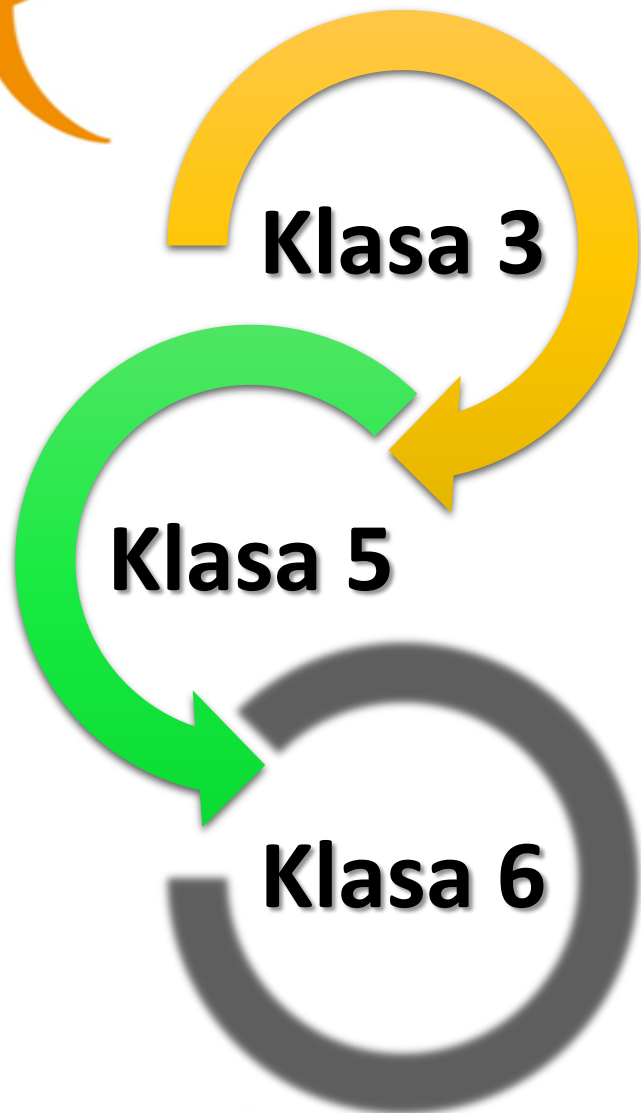

Zespół SUEK | e-mail: badanie.suek@ibe.edu.pl | Tel: 22 241 71 78

Podstawowe informacje o badaniu

Instytut Badań Edukacyjnych prowadzi ogólnopolskie **Badanie szkolnych uwarunkowań efektywności kształcenia (SUEK)**. Prace specjalnie powołanego zespołu badawczego koncentrują się na identyfikacji kluczowych czynników warunkujących efektywność kształcenia w szkołach podstawowych.

Badanie SUEK to badanie podłużne o charakterze ilościowym, prowadzone na reprezentatywnej, ogólnopolskiej próbie szkół podstawowych.

Klasa 3

Ogólna samoocena szkolna
Oceny nauczycielskie

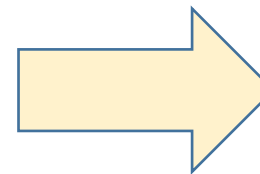
Klasa 5

Ogólna samoocena szkolna
Oceny nauczycielskie

Klasa 6

Ogólna samoocena szkolna
Oceny nauczycielskie

**Ponad 6000
uczniów**

270 klas

171 szkół

**Osiągnięcia
szkolne**

**Wyniki
testów
wiedzy**

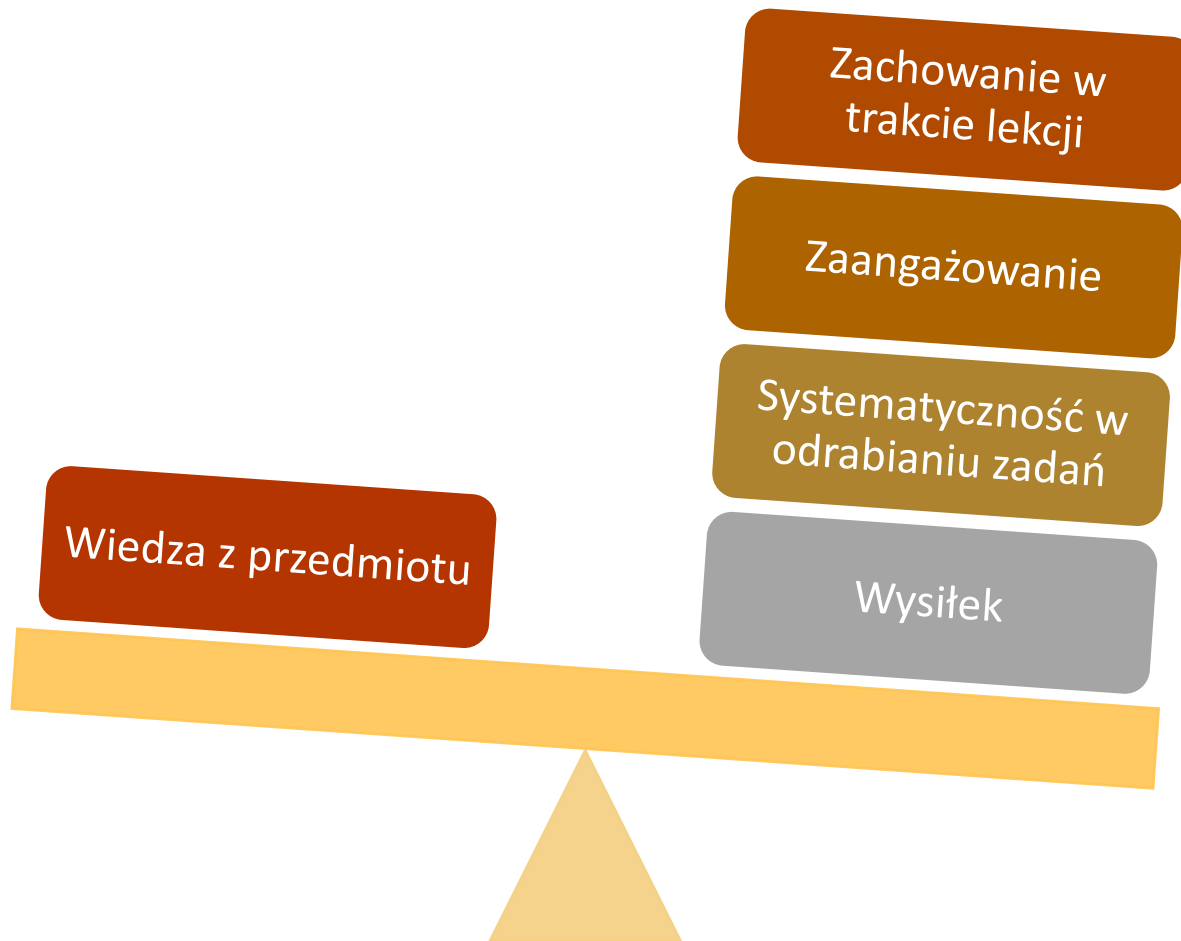
**Stopnie
wystawiane
przez
nauczyciela**

Czynniki:

intelektualne

poza-
intelektualne

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

Czynniki:

intelektualne

poza-
intelektualne

Zachowanie w
trakcie lekcji

Zaangażowanie

Systematyczność w
odrabianiu zadań

Wysiłek

Wiedza z
przedmiotu

Motywacja
do
nauki

W przypadku referowanych badań:

- 1. Ogólna samoocena szkolna** (jedna ze skal Kwestionariusza Integracji Ucznia [Fragebogen zur Erfassung von Dimensionen der Integration von Schülern (FDI 4-6; (Haeberlin, Moser, Bless, & Klaghofer, 1989)]).
- 2. Oceny wystawione przez nauczycieli** (matematyka + polski)

Oceny nauczycielskie

Inaczej mierzone w klasie 3, inaczej zaś w klasach 4-6.

Oceny nauczycielskie

Inaczej mierzone w klasie 3, inaczej zaś w klasach 4-6.

Oceny nauczycielskie w *klasie 3* – **prośba do nauczycieli o określenie:**

1. umiejętności „matematycznych” oraz
2. umiejętności „polonistycznych” uczniów

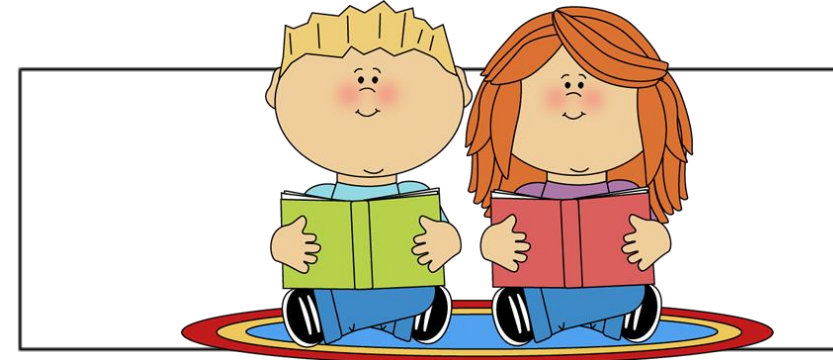

Oceny nauczycielskie w *klasie 3* – **prośba do nauczycieli o określenie:** umiejętności polonistycznych uczniów

Przed przekazaniem dokumentacji
IBE odciąć tę część dokumentu
wzdłuż linii i zniszczyć

EDUKACJA POLONISTYCZNA OCENA OPISOWA ZA ROK SZKOLNY 2010/2011

Proszę wstawić krzyżyk (x) w odpowiednią kolumnę.

Imię i nazwisko	ID ucznia	Uczniowie wyróżniający się pod względem wszystkich wymaganych umiejętności i samodzielności wykonania	Uczniowie, którzy dobrze sobie radzą, bardzo rzadko popełniają błędy, wymagają niewielkiej pomocy	Uczniowie przeciętni - radzą sobie z wymaganiami ale są niesamodzielni, popełniają błędy i potrzebują pomocy	Uczniowie słabi - słabo opanowali materiał, popełniają liczne błędy i systematycznie wymagają pomocy

Oceny nauczycielskie w *klasach 4-6* to oceny „z *dziennika*” z **modyfikacją**.

Dla porównywalności stopni „**zawężono**” je do skali 1-4.

Źródłowe stopnie	Przekształcone stopnie
1	1
2	2
3	3
4	4
5	1
6	2

Spójność/stabilność stopni w klasach 3-6

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

Spójność/stabilność stopni w klasach 3-6

Klasa III

Klasa IV

Klasa V

Klasa VI

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

entuzjaści
edukacji

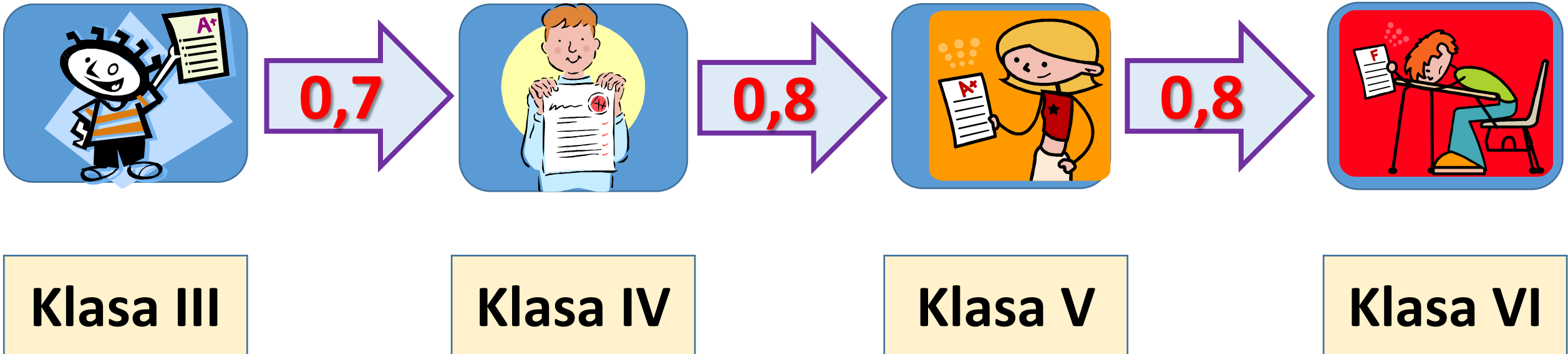
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Spójność/stabilność stopni w klasach 3-6

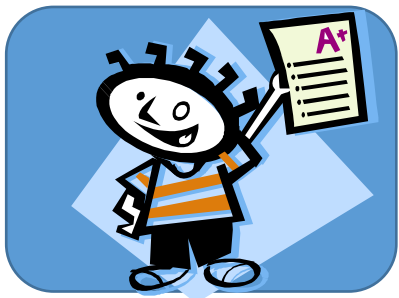
Język polski

Spójność/stabilność stopni w klasach 3-6

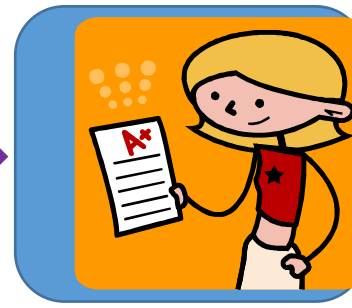
Matematyka

0,7

0,8

0,8

Klasa III

Klasa IV

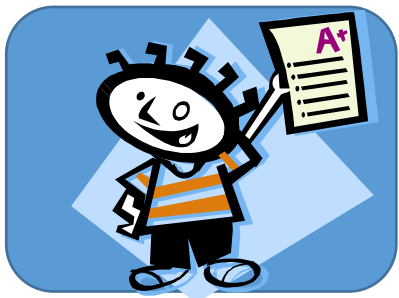
Klasa V

Klasa VI

Spójność/stabilność stopni w klasach 3-6

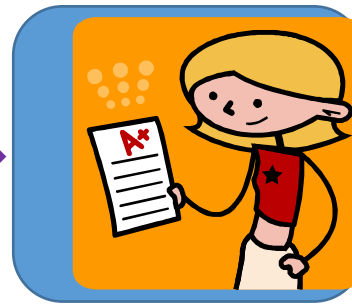
Średnia z języka polskiego oraz matematyki

0,8

0,9

0,9

Klasa III

Klasa IV

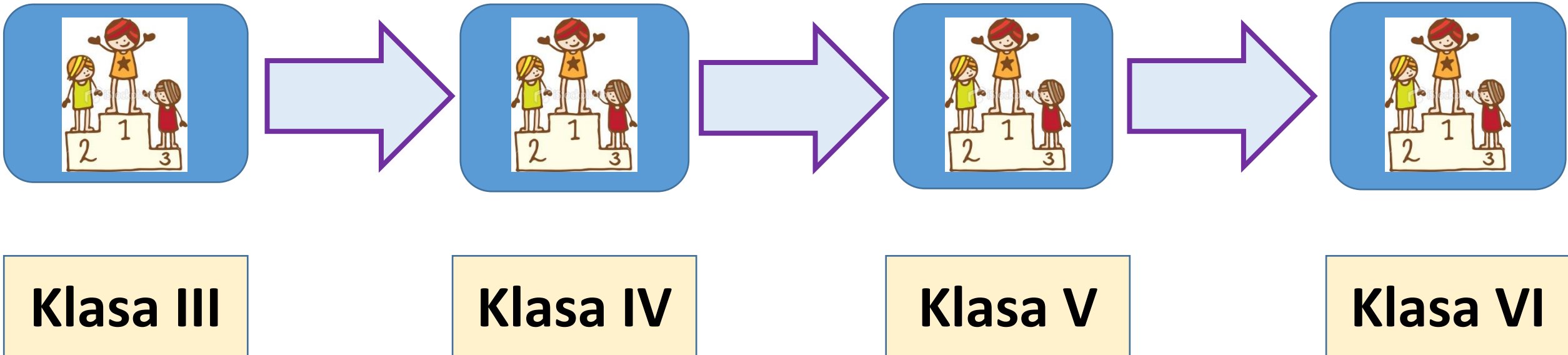
Klasa V

Klasa VI

Spójność/stabilność stopni w klasach 3-6

Hierarchia między uczniami jest wysoce stabilna

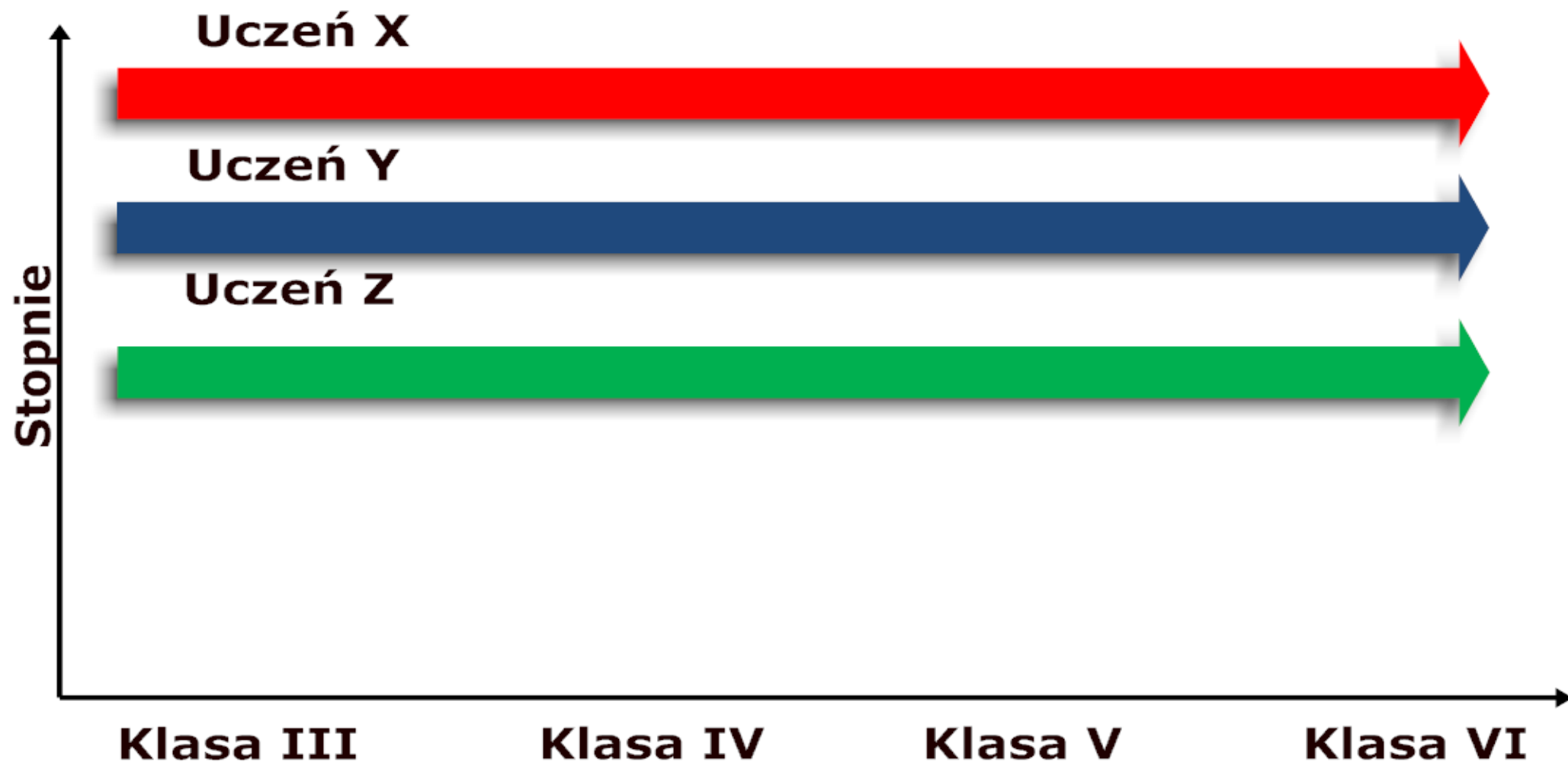

Zmiany stopni w klasach 3-6

Stabilność a zmiana

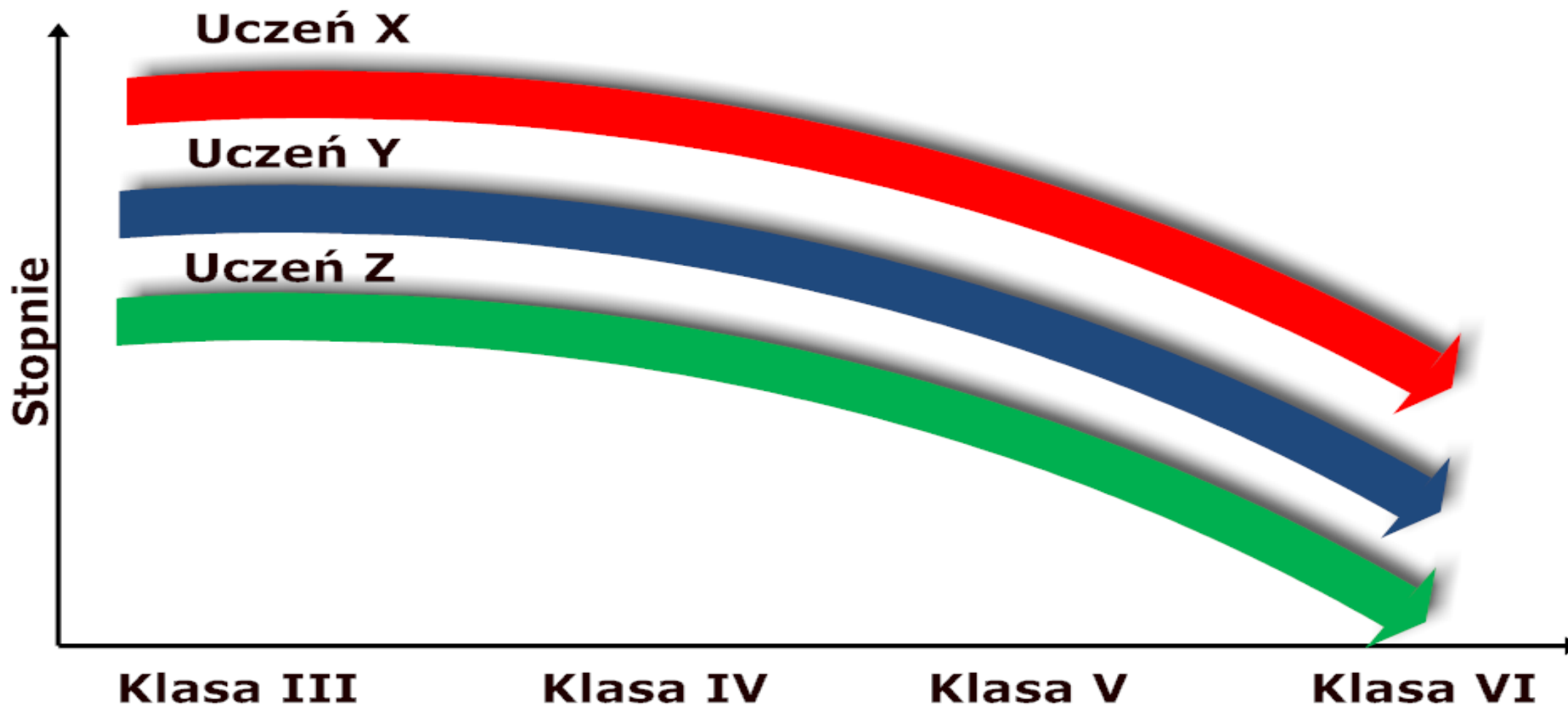
– brak zmian w hierarchii i brak zmian w ocenach

Stabilność a zmiana

– brak zmian w hierarchii mimo spadku ocen

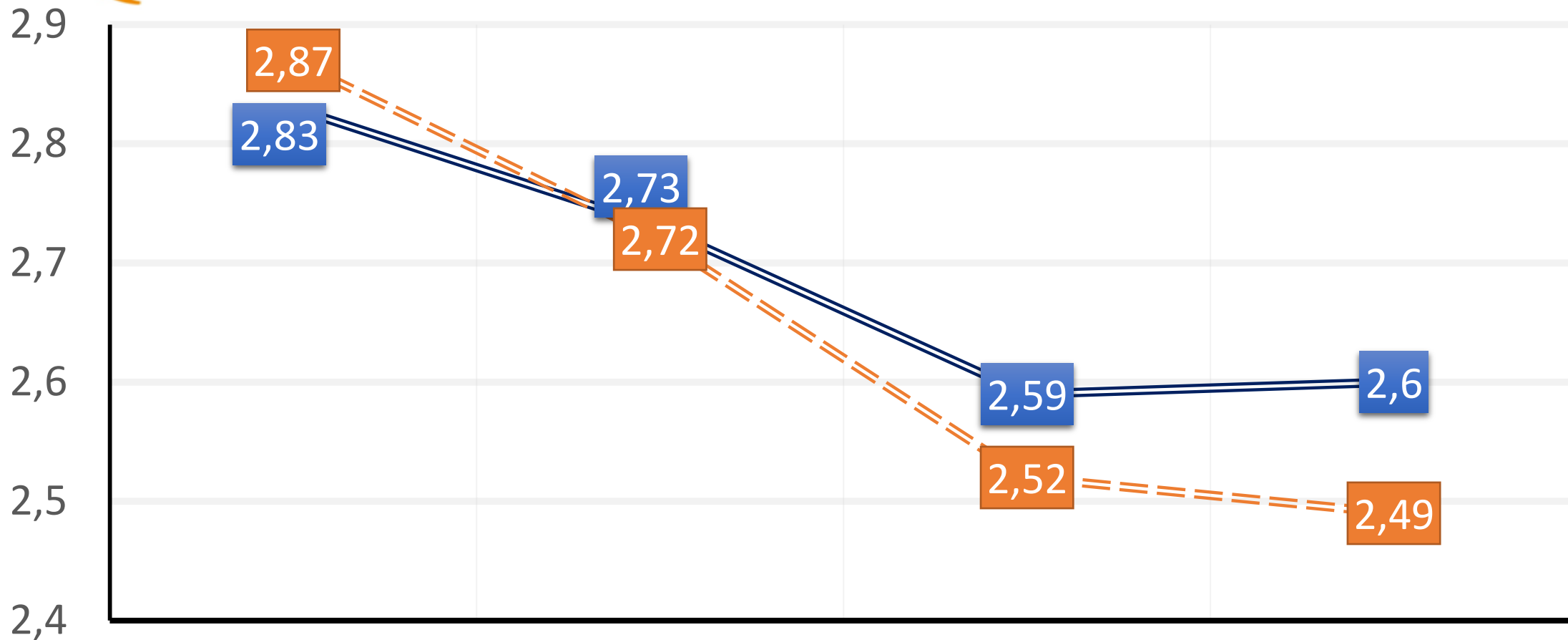

Zmiany w stopniach między klasą III a klasą VI (skala 1 – 4)

— polski

- - - matematyka

Stopnie

klasa III

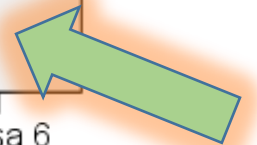
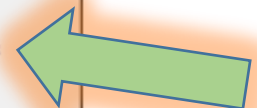
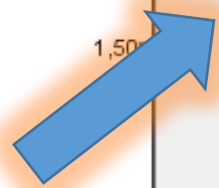
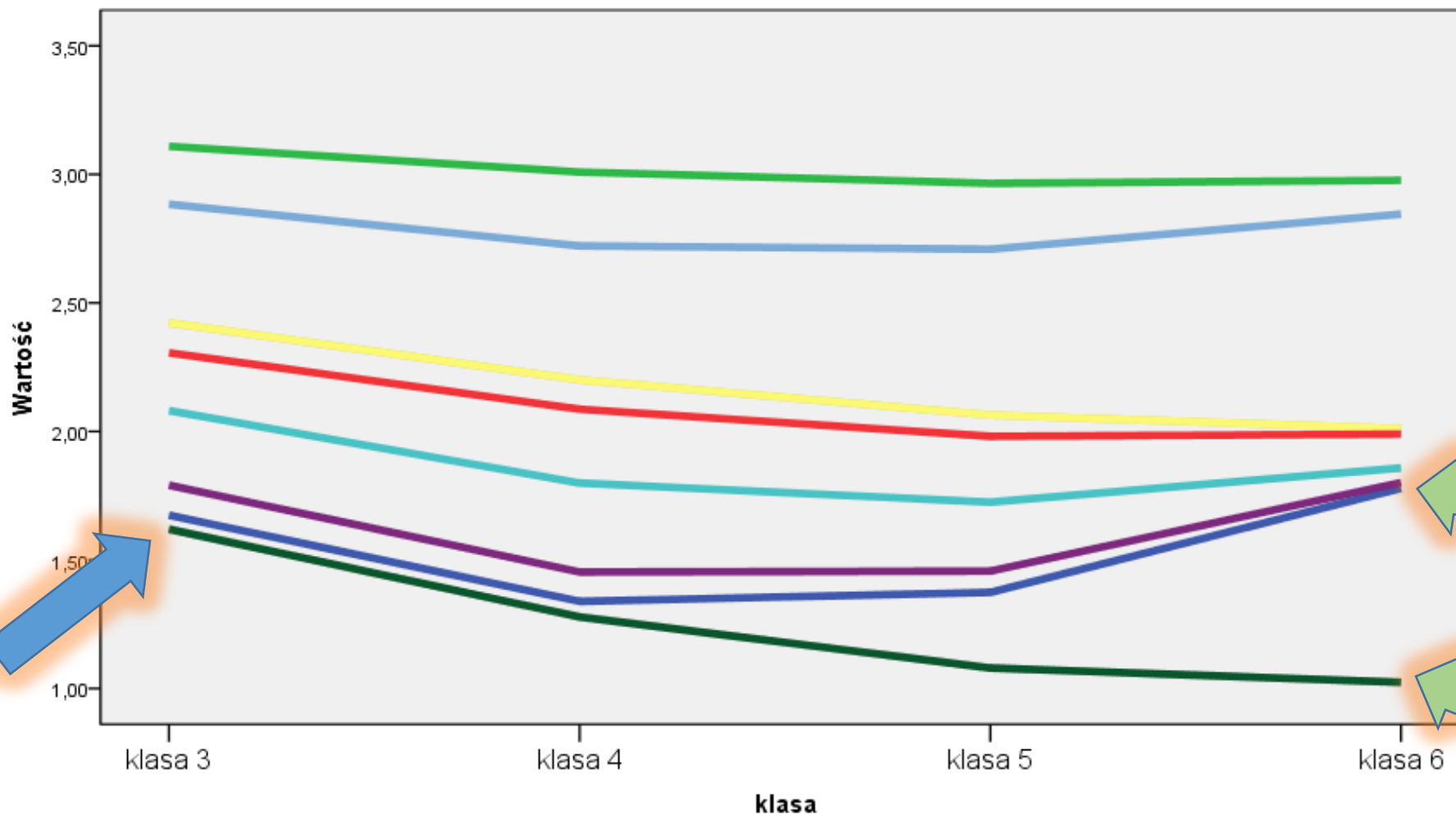
klasa IV

klasa V

klasa VI

Język polski – indywidualne trajektorie (10 losowo dobranych osób)

**Zmiany
w
czasie**

=

+

**Punkt
startu**

**Trajek-
torie**

Oceny w klasie III

**Zmiana ocen
między klasą III a
klasą IV**

Stopnie w klasie III

 Klasa III

Klasa IV

Klasa V

Klasa VI

Im **lepsze oceny** w klasie 3, tym **mniejszy** średni **spadek** stopni w okresie między klasą III a klasą VI.

Spadek ocen między klasą III a klasą VI

Ogólna samoocena szkolna

jedna ze skal Kwestionariusza Integracji Uczniowskiej [Fragebogen zur Erfassung von Dimensionen der Integration von Schülern (FDI 4-6; (Haeberlin, Moser, Bless, & Klaghofer, 1989)].

Nauka sprawia mi duże trudności.

Zawsze zdążam odrobić prace domowe.

Nawet gdy bardzo się staram, nie umiem zrobić trudnych zadań.

W szkole wiele rzeczy mi się nie udaje.

Kiedy nauczyciel tłumaczy nową lekcję, od razu wszystko rozumiem.

Potrafię rozwiązać nawet bardzo trudne zadania.

Szybko się uczę.

W szkole w wielu sprawach jestem za mało zdolny/a.

Wiele rzeczy w szkole jest dla mnie za trudnych.

Zawsze rozumiem to, co nauczyciel nam tłumaczy.

Szkoła nie sprawia mi żadnych trudności.

W szkole wszystko umiem.

Jestem zdolnym/ną uczniem/uczennicą.

Wielu szkolnych zadań nie umiem zrobić.

Chętnie się uczę.

Stabilność ogólnej samooceny szkolnej

Stabilność globalnej samooceny szkolnej

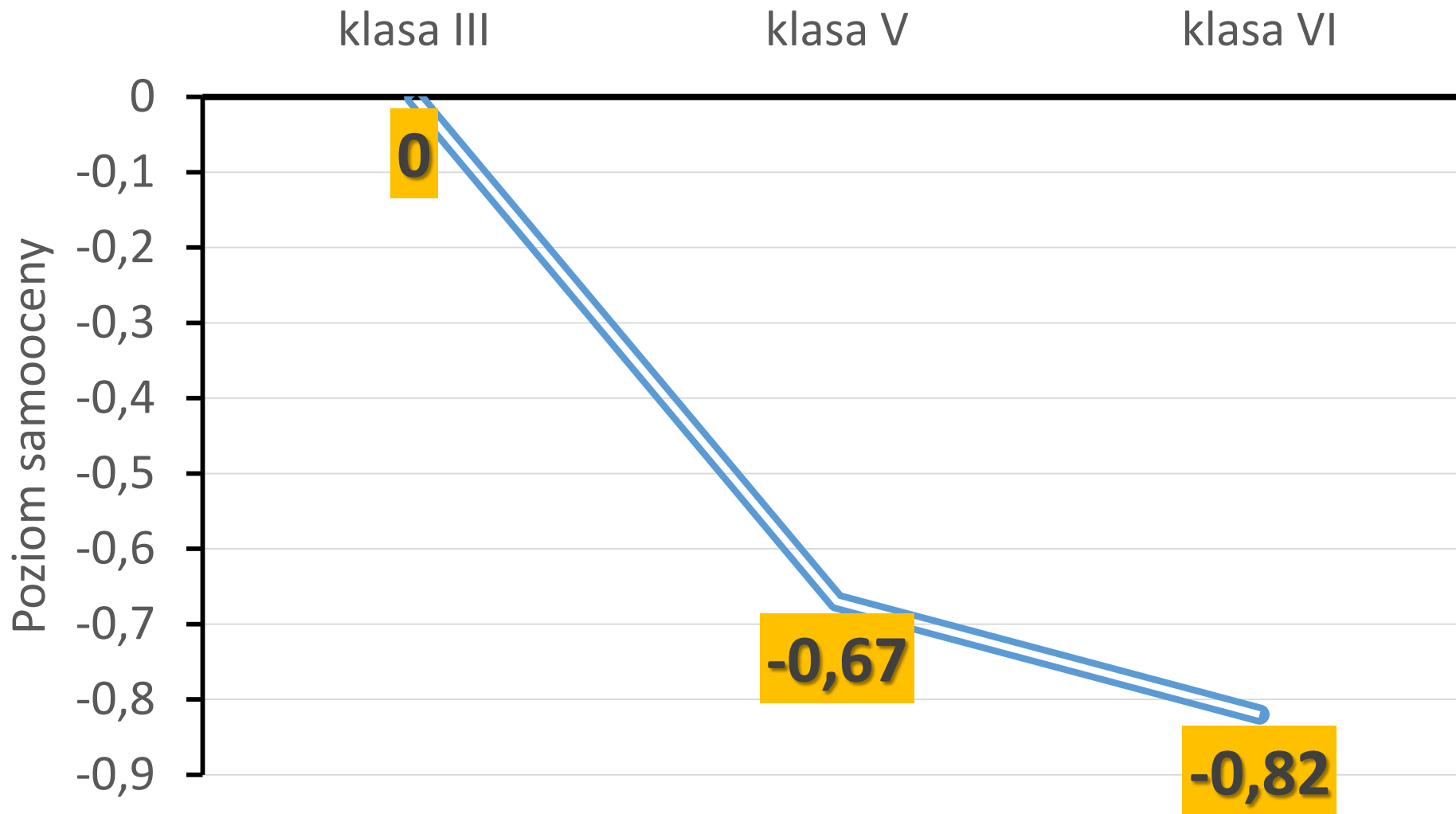
Klasa III

Klasa V

Klasa VI

Zmiany ogólnej samooceny szkolnej między klasą III a klasą VI

Samocena w klasie III

Klasa III

Klasa V

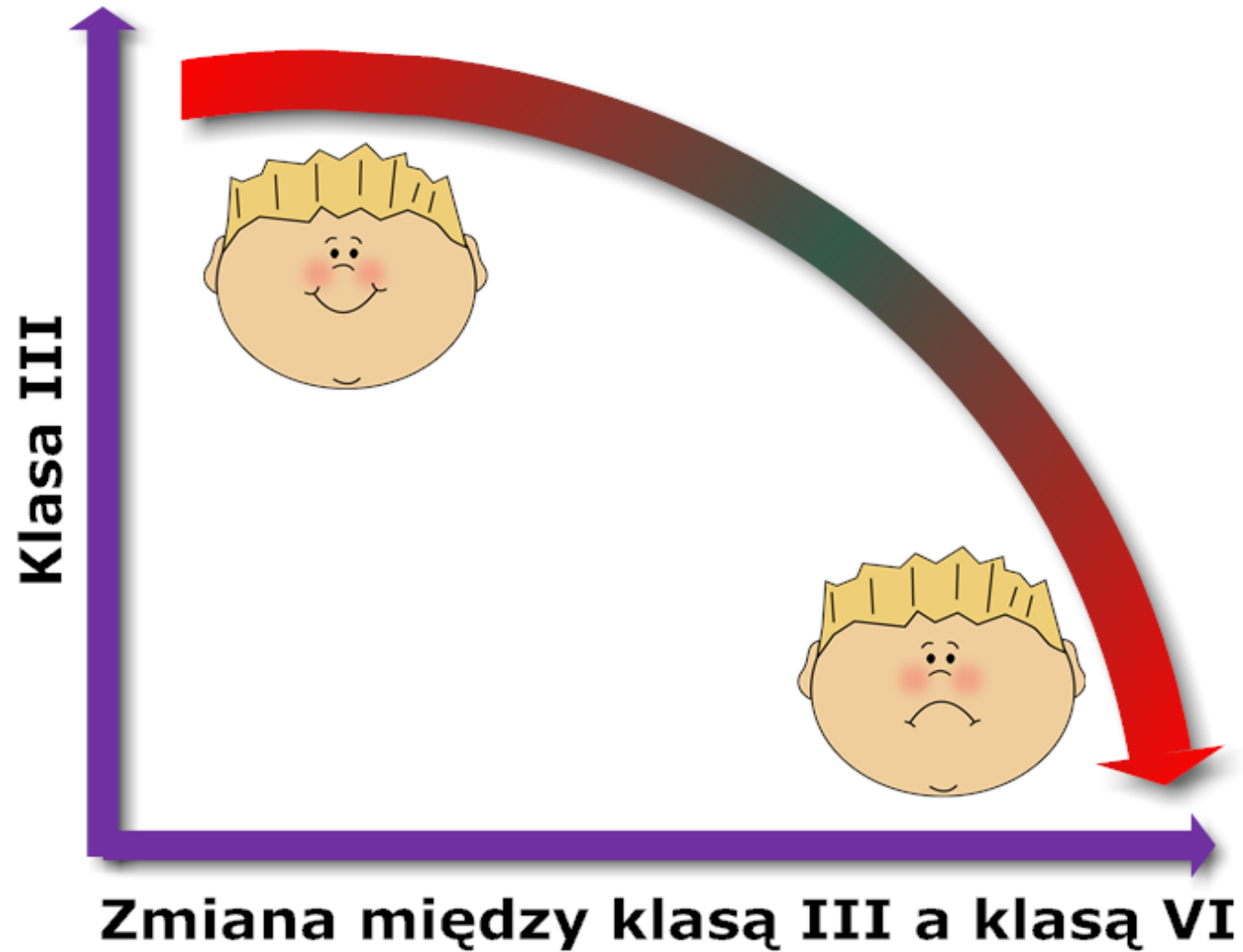
Klasa VI

Im wyższa samoocena w klasie 3, tym większe prawdopodobieństwo jej spadku między 3 a 6 klasą.

Spadek samooceny między klasą III a klasą VI

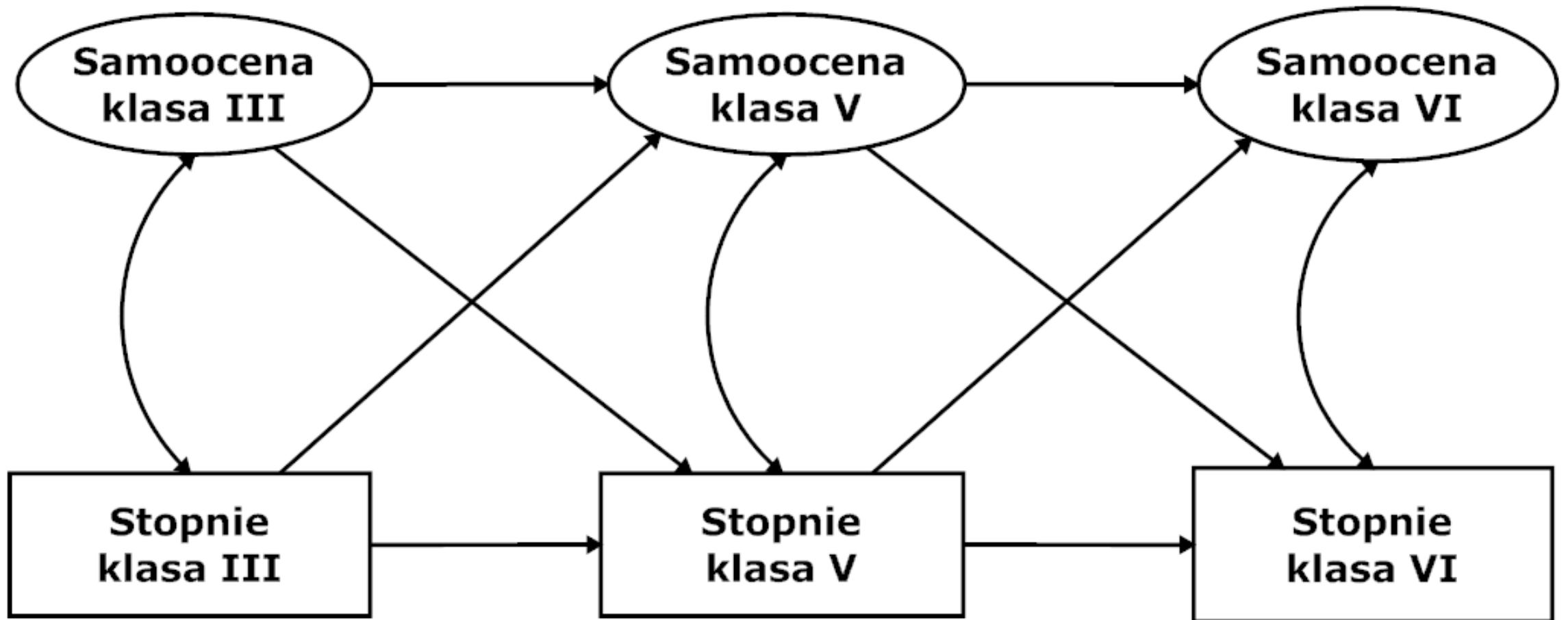

Ogólna samoocena szkolna a stopnie szkolne

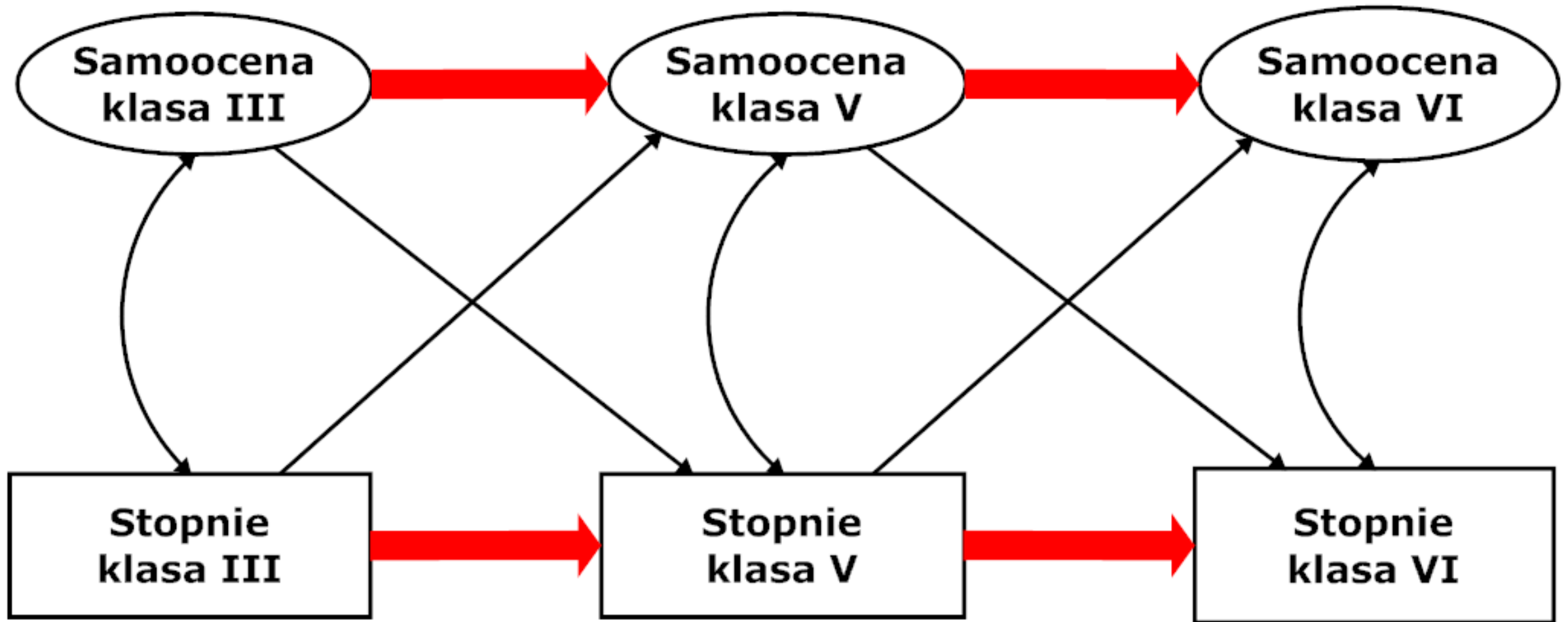

Model wpływów wzajemnych

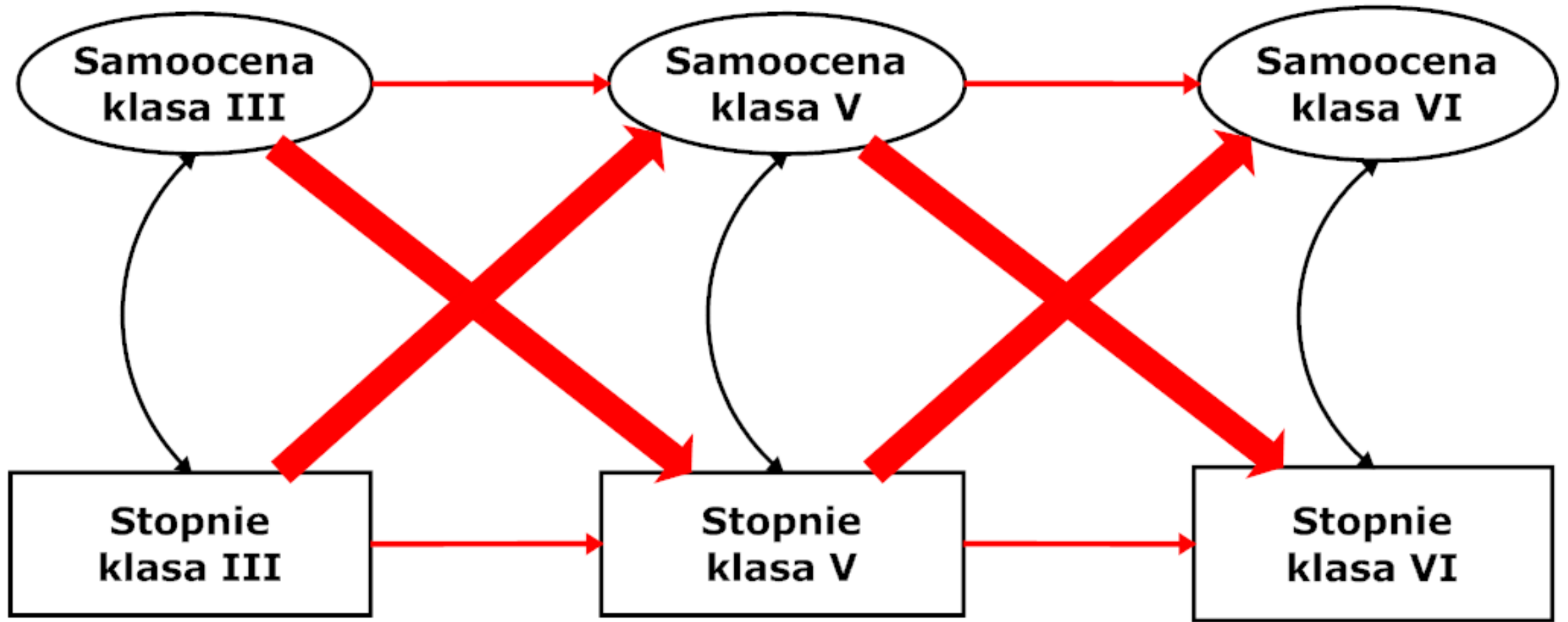

Model wpływów wzajemnych

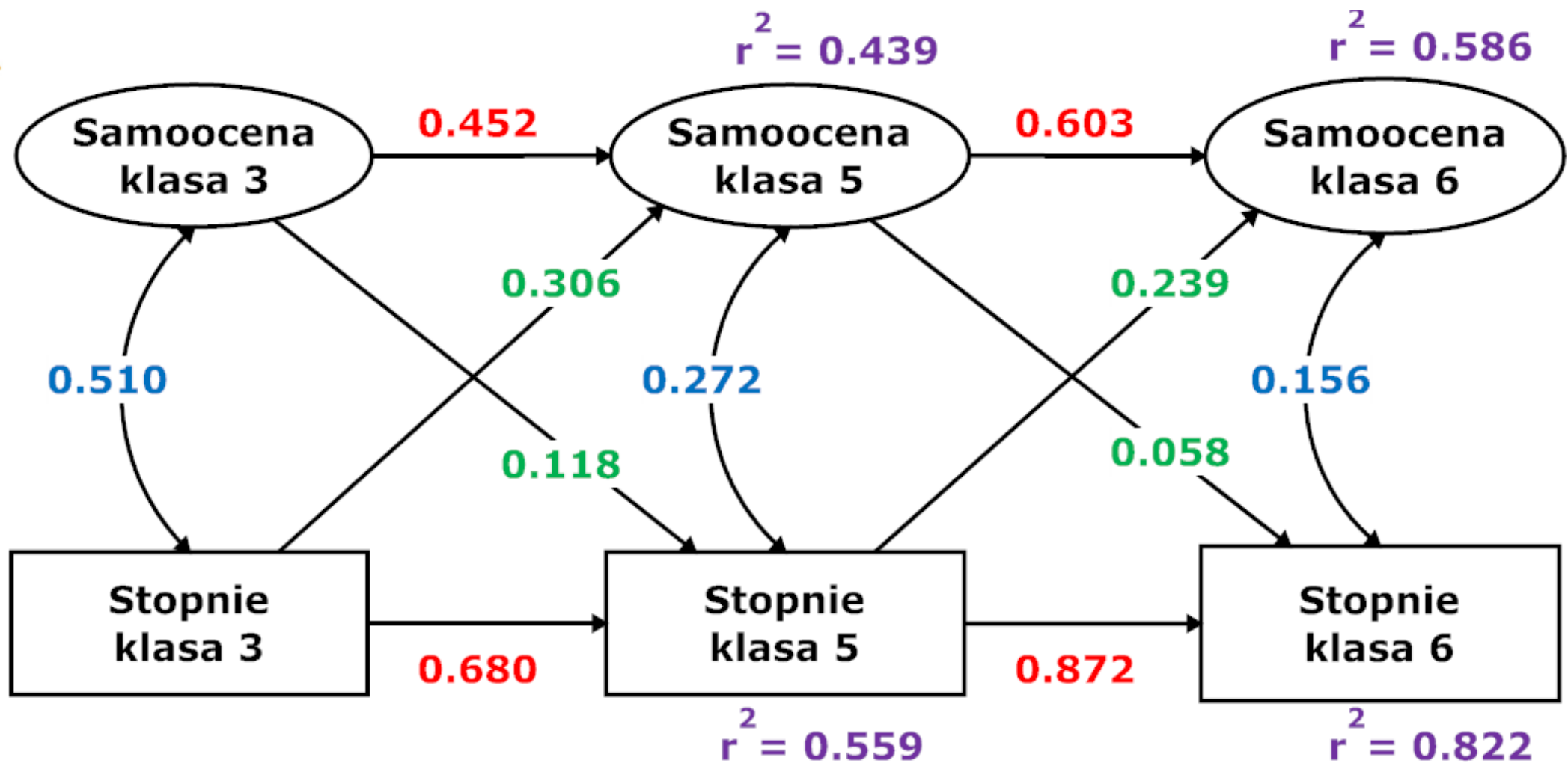

Model wpływów wzajemnych

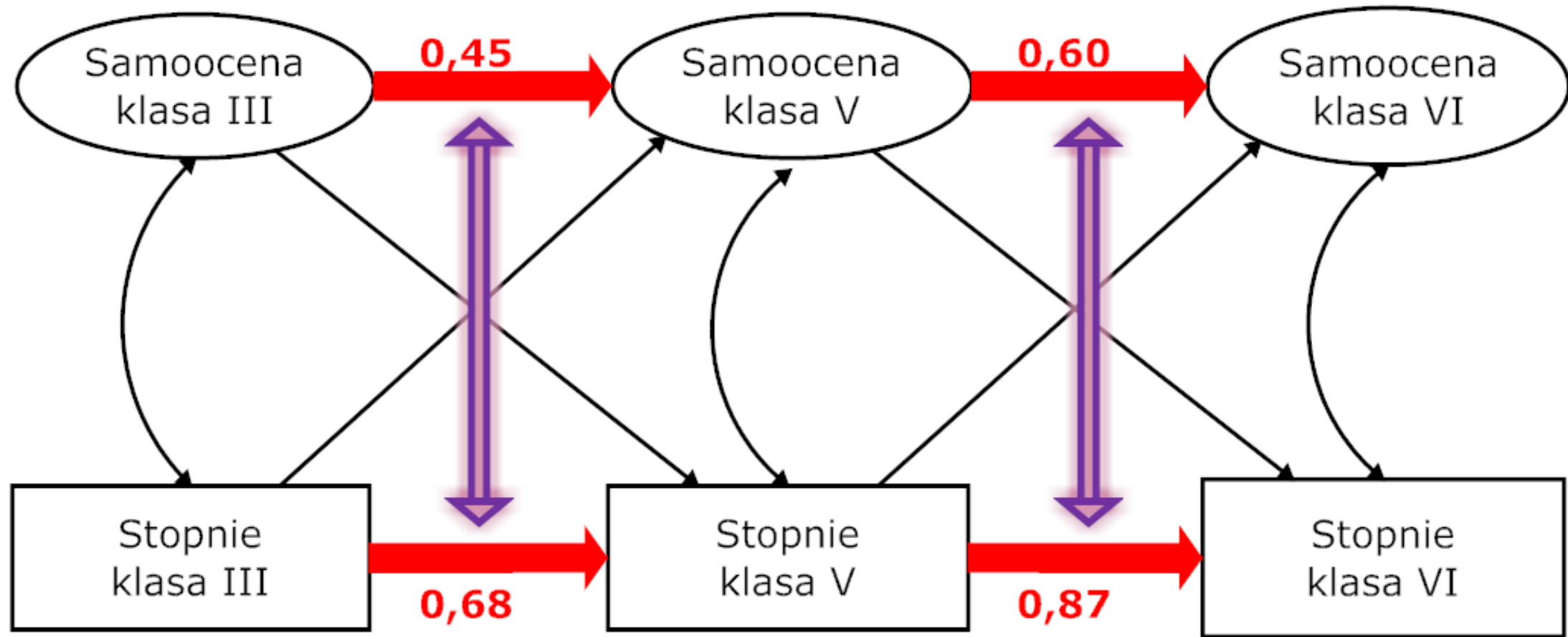

Model autoregresyjny z efektami krzyżowymi

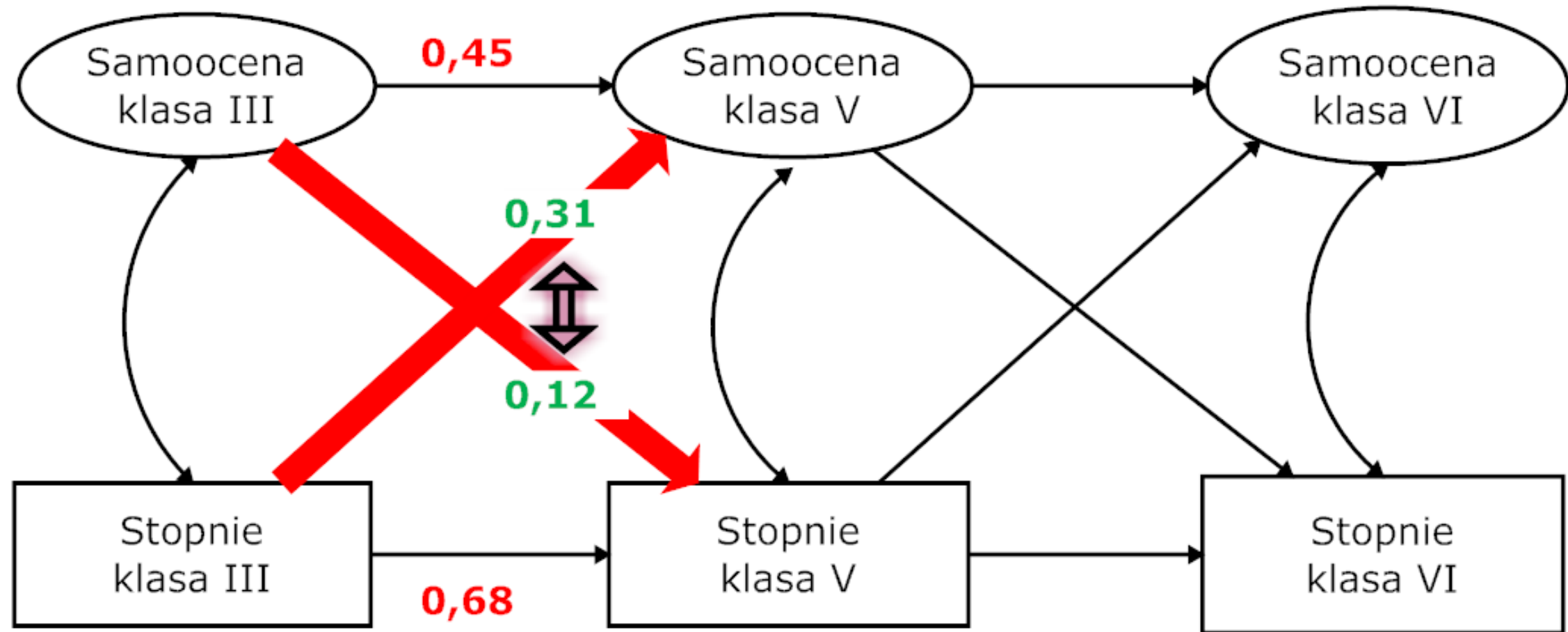

Co jest bardziej „stabilne”: samocena szkolna czy stopnie?

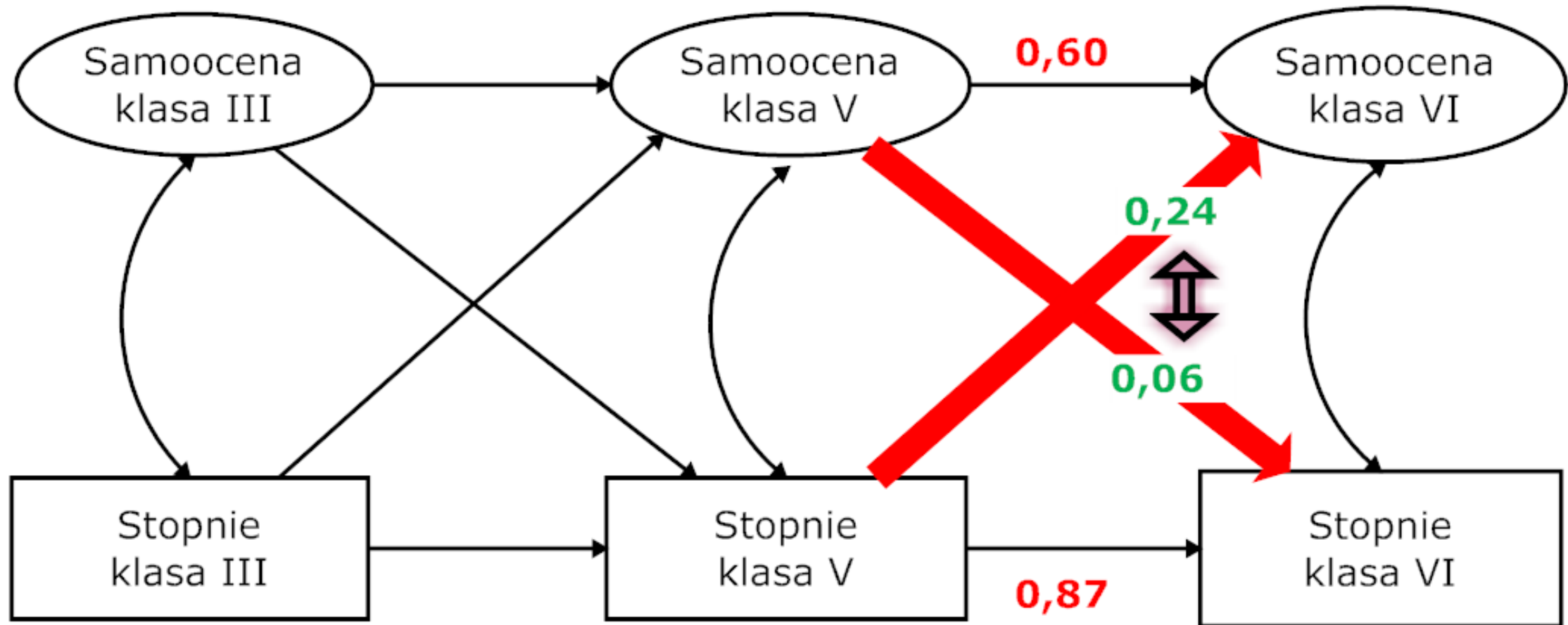

Co wpływa na samoocenę szkolną i stopnie uzyskane w klasie 5?

Co wpływa na samoocenę szkolną i stopnie uzyskane w klasie 6?

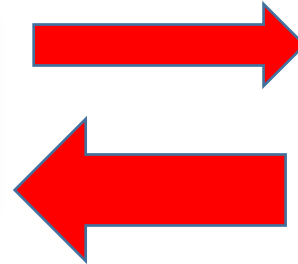

Model wpływów wzajemnych

Model wpływu osiągnięć

Samooocena

Osiągnięcia

Reciprocal effects model (Marsh & Craven, 2006)
Skill development model (Calsyn & Kenny, 1977)

WNIOSKI

- stawiając uczniowi ocenę wpływamy na jego samoocenę
- samoocena ma mniejszy wpływ na osiągnięcia uczniów niż osiągnięcia na samoocenę, ale warto ją kształtować ze względu na korzyści o charakterze motywacyjnym
- szczególnie istotne są interwencje przypadające na okres pomiędzy 10 a 12 r.ż. (spada motywacja uczniów do nauki, stabilizuje się sposób postrzegania przez ucznia własnych zdolności)

**Jak wpływać na szkolną samoocenę
biorąc pod uwagę efekt wzajemnego
oddziaływania na siebie osiągnięć i
samooceny szkolnej?**

- **uczenie dzieci nowych umiejętności, rozwijanie kompetencji kluczowych oraz podwyższanie kompetencji ucznia w tych obszarach, które są dla niego ważne;** stwarzanie uczniom możliwość rozwijania nowych kompetencji na dodatkowych zajęciach (Manning, 2007; Pinxten, De Fraine, Van Damme, D'Haenens, 2010)
- **programy interwencyjne** ukierunkowane stricte na poprawę szkolnej samooceny (O'Mara, Marsh, Craven i Debus, 2006)

bezpośrednie interwencje, które kładą nacisk na pracę nad przekonaniami o sobie jako uczniu

działania pośrednie skoncentrowane na rozwijaniu specyficznych rodzajów szkolnej samooceny

Nauczyciel vs. klasa

- **podwyższanie/promowanie kompetencji w ważnych dla uczniów obszarach**
- **unikanie sytuacji związanych z negatywnym społecznym porównywaniem osiągnięć ucznia z rówieśnikami na rzecz podkreślania jego postępów w czasie**
- **wzmacnianie klasowej samooceny przez wspieranie pozytywnych relacji rówieśniczych oraz zachowań prospołecznych w klasie (np. *Bardzo ładnie współpracuje Dagmara z Kamilem*)**

- **wzmacnianie wsparcia dla uczniów ze strony osób znaczących**, czyli organizowanie warsztatów dla rówieśników czy też rodziców, uczulanie ich na jakość komunikacji prowadzonej z uczniem
- **rozwijanie wśród uczniów społecznych kompetencji**, które pozwolą im w łatwiejszy sposób uzyskać wsparcie od innych, np. rówieśników

Skuteczna informacja zwrotna

CEL: zredukowanie rozbieżności pomiędzy aktualnym zrozumieniem/ wykonaniem zadania, a pożądanym celem uczenia

Źródła redukcji rozbieżności:

Uczniowie - zwiększanie wysiłku i rozwijanie bardziej skutecznych strategii uczenia się, albo obniżenie celów

Nauczyciele - dostarczenie konkretnych wyzwań i celów, pomaganie uczniom w osiągnięciu tych celów poprzez dostarczanie efektywnych strategii uczenia się i informacji zwrotnych

Informacja zwrotna jako narzędzie wpływu na motywację uczniów oraz ich zaangażowanie w naukę

- dostarczanie uczniom **konkretnych informacji o tym co robią źle, a co dobrze** (np. komunikat *Całkiem dobrze* nie daje uczniowi żadnego wglądu w to, co zrobił niepoprawnie)
- dostarczanie uczniom **informacji o tym, co wymaga poprawy** w procesie nabywania nowych umiejętności
- pomocne jest **komunikowanie uczniom, co robią inaczej niż wcześniej** (co się poprawiło od ostatniego sprawdzania)

Efektywna informacja zwrotna pozwała odpowiedzieć na trzy pytania

Dokąd zmierzam?

- informacja o celu zadania/działania
- podkreślenie sukcesu w osiągnięciu poszczególnych celów

Jak mi idzie?

- informacja o postępie, co udało się uczniowi zrobić, a co muszą jeszcze poprawić

Co mam zrobić dalej?

- udzielenie uczniowi informacji o tym jak ma się dalej uczyć, co ma robić, żeby zrealizować cel

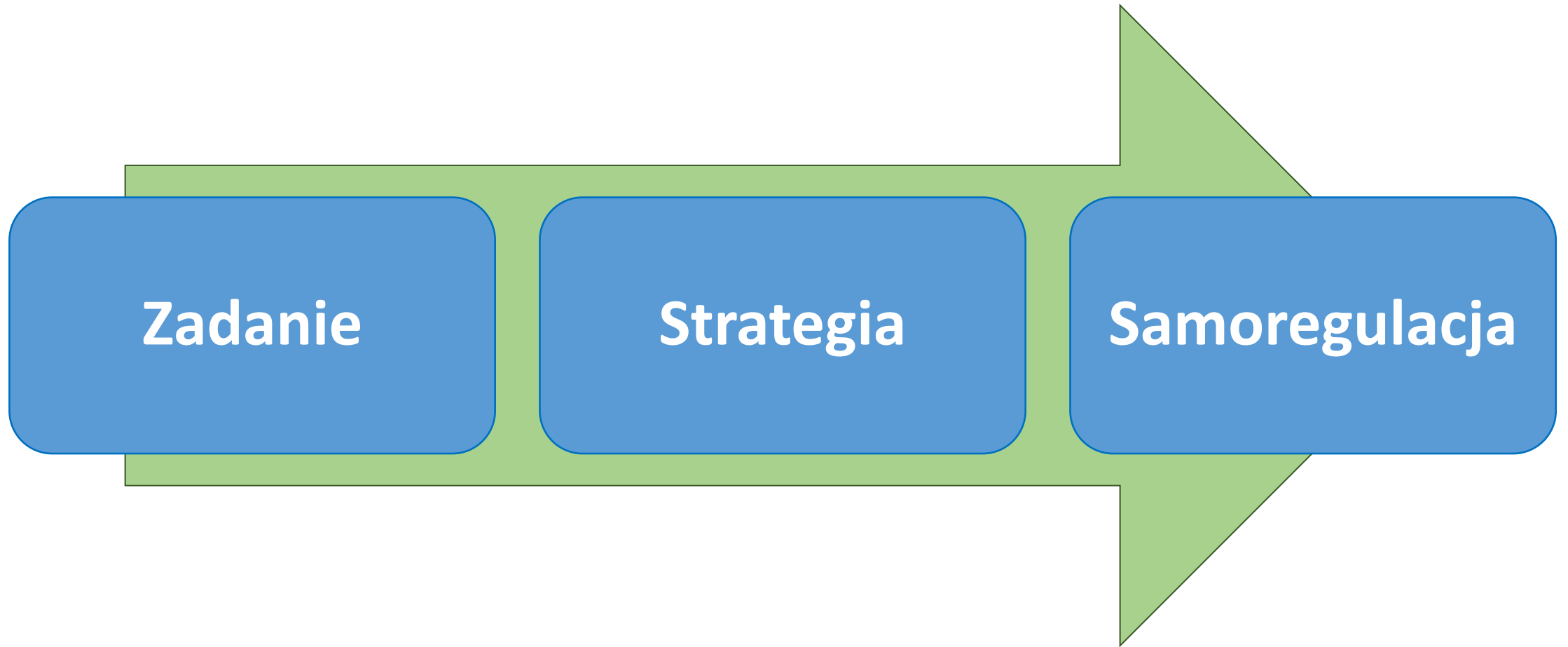

Każda informacja zwrotna działa na czterech poziomach

Wzorcowa informacja zwrotna

Informacja zwrotna związana z wykonaniem zadania (WIEDZA)

- najczęściej stosowana w klasie
- dotyczy tego, jak zadanie zostało lub jak jest wykonywane
- ma większą moc oddziaływania, kiedy dotyczy błędnych interpretacji, a nie braku informacji (jeśli uczniowie nie posiadają niezbędnej wiedzy, to dalsze instrukcje są bardziej korzystne, niż informacja związana z wykonywanym zadaniem)
- nie można jej generalizować na inne zadania
- często stosowana jest łącznie z informacją odnoszącą się do osoby, która rozcieńcza jej siłę

Przykłady

- *Bardzo dobrze/Bardzo ładnie/Brawo/Dobrze/Świetnie*
- *Wzorcowo wywiązałeś się z zadania*
- *Świetnie ci poszło/Świetnie pracujesz*
- *Maciek dobrze, ale brakuje jeszcze jednej informacji.*
- *Za dużo pomyłek. Tabliczka jest bardzo ważna.*
- *Tu widzisz o czym zapomniałeś? O jednym zerze.*
- *Tutaj się chyba pogubiłeś troszeczkę. Musisz uwzględnić liczby dwucyfrowe.*

Informacja zwrotna dotycząca STRATEGII rozwiązywania zadania

- informacja zwrotna, która jest niezbędna do zrozumienia sposobu rozwiązania zadania
- skoncentrowana na procesie przetwarzania treści zadania, na strategiach jego rozwiązania
- wskazuje na potrzebę przyjęcia nowej strategii przez ucznia
- angażuje głębsze procesy przetwarzania wiedzy

Przykłady

- *Spróbuj zastosować sposób, o którym rozmawialiśmy wcześniej na lekcji.*
- *Kto mi podpowie, jak zapiszemy tę sytuację? Za pomocą liczb i znaków jakie poznaliśmy do tej pory?*
- *Ta strategia nie jest właściwa. Pamiętaj co zrobiliśmy w pierwszym przykładzie, czy tutaj też możemy zrobić to samo?*
- *Tutaj powinnaś zawsze zapisać, co jest rozwiązaniem.*
- *Bardzo dobrze, sześć punktów. Bardzo wielu z was połączyło tylko trzy albo cztery punkty ze sobą.*

Informacja zwrotna związana z procesami samoregulacyjnymi ucznia

- dotyczy sposobu, w jaki uczniowie monitorują, ukierunkowują i regulują własną aktywność, zmierzającą do realizacji celów postawionych na lekcji
- informacja o tym, jak najefektywniej kontynuować zadanie
- na jej skuteczność wpływają: zdolność do wytwarzania wewnętrznej oceny własnych działań, gotowość do inwestowania wysiłku w poszukiwanie i radzenie sobie z informacją zwrotną, stopień pewności co do poprawności odpowiedzi, atrybucje dotyczące sukcesu lub porażki, poziom zaawansowania w poszukiwaniu pomocy - niektórzy uczniowie mają ogromny problem z poszukiwaniem pomocy ze względu na **niską SAMOOCENĘ**, albo społeczne zażenowanie
- ma największy wpływ na przekonanie o własnej skuteczności (*self-efficacy*) i przekonania na temat własnej osoby (*self-beliefs*)

Przykłady

- *Znasz już kluczowe argumenty, którymi możesz rozpocząć dyskusję, spróbuj je włączyć do pierwszego paragrafu.*
- *Drobne rachunkowe pomyłki, ale znasz algorytmy, także jest dobrze.*
- *Źle przepisałeś przykład, ale dałem ci maksymalną ilość punktów, bo zastosowałeś wszystkie poznane wcześniej reguły.*

Informacja zwrotna dotycząca osoby wykonującej zadanie

- wyrażenie pozytywnego afektu względem ucznia (osobista ewaluacja)
- często stosowany w klasie, zastępuje wcześniej wymienione rodzaje informacji zwrotnych
- mało skuteczny jeśli chodzi o wpływ na osiągnięcia (często słabo powiązany z zadaniem)
- **trzeba rozróżnić nagrodę, która jest ukierunkowana na przerzucenie uwagi z zadania na siebie i nagrodę, ukierunkowaną na wysiłek, samoregulację, zaangażowanie oraz procesy związane z zadaniem i jego wykonaniem - warto dodać, za co uczeń został nagrodzony konkretną opinią**

Przykłady

- *Jesteś dobrym uczniem.*
- *Jesteś zdolnym uczniem.*
- *Jesteś pilnym uczniem.*
- *Bardzo się starałeś.*
- *Dziękuję ci Albert za to, że jesteś krytyczny i napisałeś, że musisz jeszcze poćwiczyć. To dla mnie jest znak, że jesteś uczciwym chłopcem.*

Efekty związane z modelem skutecznej informacji zwrotnej

Opóźniona vs. natychmiastowa informacja zwrotna – natychmiastowa informacja zwrotna jest wskazana dla informacji zwrotnej związanej z wykonaniem zadania, a opóźniona dla informacji zwrotnej związanej ze strategiami uczenia.

Pozytywna vs. negatywna informacja zwrotna – negatywna informacja zwrotna silniej oddziałuje w kontekście informacji odnoszącej się do osoby, jest efektywna w kontekście informacji związanej z wykonaniem zadania (jej siła zależy od różnych zmiennych – zaangażowanie, zaawansowanie w wykonaniu zadania, samoskuteczność).

Reakcje uczniów na negatywną informację zwrotną w zależności od posiadanej samooceny

- wysoka samoocena pełni funkcję bufora stresu, który spełnia swoją rolę w sytuacji negatywnej informacji zwrotnej oraz porażki
- porażka jest czymś innym dla osób z niską samooceną i wysoką samooceną

Jestem głupi,
beznadziejny

Brakuje mi tej
kompetencji,
próbuję dalej

Głównym mediatorem skuteczności informacji zwrotnej odnoszącej się do zdolności samoregulacyjnych ucznia jest zaangażowanie w cele. Pozytywna informacja zwrotna wzmacnia motywację do wykonania zadania interesującego dla uczniów i obniża ich motywację do zadania, które wykonują niechętnie.

Osoby o **bardzo dużych kompetencjach samoregulacyjnych** (czyli samoskuteczne) mogą traktować informację zwrotną jako coś, co ma pozytywnie zweryfikować ich umiejętność uczenia się. W efekcie pojawienia się informacji zwrotnej po porażce mogą mieć bardziej optymistyczne przewidywania odnośnie wykonania zadania, niż po początkowym sukcesie.

Podsumowanie

- 1) Informacja zwrotna pojawia się na lekcjach stosunkowo rzadko
- 2) Najczęściej jest związana z całościową oceną ucznia lub z oceną rozwiązania przez niego zadania
- 3) Uczniowie „słabi” otrzymują zdecydowanie więcej informacji zwrotnych związanych z osobą niż zadaniem (jeśli ta druga się pojawia, jest zazwyczaj negatywna)
- 4) Nauczycielska informacja zwrotna skierowana do chłopców często związana jest z niedostatecznym wysiłkiem wkładanym przez nich w zadanie. Z kolei informacja zwrotna kierowana do dziewczynek koncentruje się najczęściej na przypisywaniu im zdolności

Warto unikać feedbacku zorientowanego na osobę jako całość, ponieważ taki komunikat sugeruje, że sukces ma swoje źródło w osobowych atrybutach, **uczy uczniów interpretować trudności w kontekście ich osobistych słabości.**

Informacje zwrotne powinny być **ukierunkowane na zadanie, na proces rozwiązywania zadania, na efekty wysiłku ucznia oraz na stosowane przez niego strategie uczenia się i dostrzegania błędów w trakcie rozwiązywania zadania.**

Informacje zwrotne zorientowane na zadanie, nie na ucznia!

Dziękujemy za uwagę

j.pisarek@ibe.edu.pl

p.grygiel@ibe.edu.pl